

Združenie priateľov Almanachu Muszyny (Stowarzyszenie Przyjaciół Almanachu Muszyny)

Združenie priateľov Almanachu Muszyny bolo založené v roku 2010 priateľmi Muszyny sústredenými okolo ročenky. Pokračuje v iniciatívach realizovaných od roku 1991 redakciou „Almanachu Muszyny” a rozvíja ich. Hlavné ciele združenia sú: (a) vydávanie ročenky „Almanach Muszyny”; (b) šírenie poznatkov o histórii, kultúre a súčasnej podobe Muszynského kraja, regiónu Sądecczyzny a Karpát; (c) podpora aktivít v prospech ochrany národného dedičstva, pamiatok materiálnej kultúry, ľudového umenia a prírody; (d) inšpirovanie a uskutočňovanie výskumu dejín Muszynského kraja; (e) realizácia a podpora vzdelávacích a vydavateľských aktivít s cieľom popularizácie Muszynského kraja; (f) nadväzovanie kontaktov s osobami z rozličných regiónov Poľska, ktoré sa zaujímajú o Muszynský kraj; (g) spolupráca s osobami a mimovládnyimi organizáciami z iných krajín, ktoré majú záujem o problematiku riešenú Združením, s osobitným zreteľom na prihraničnú spoluprácu so Slovenskom a taktiež inými krajinami Vyšehradskej skupiny a Európskej únie; (h) posudzovanie plánov miestneho a regionálneho rozvoja podľa požiadaviek samosprávnych orgánov a iných inštitúcií; (i) uskutočňovanie iniciatív, ktoré slúžia pre rozvoj turistickej ponuky; (j) propagácia Muszynského kraja prostredníctvom moderných technológií; (k) sústreďovanie prostriedkov pre štipendijné fondy a poskytovanie štipendií pre žiakov a absolventov škôl; (l) podpora dobročinnosti a humanitárnych aktivít.

I. NAŠA ČINNOSŤ**1. „Almanach Muszyny”**

V roku 1991 sme začali vydávať ročenku „Almanach Muszyny”. V roku 2010 sa vydavateľom tohto periodika stalo Združenie priateľov Almanachu Muszyny. Prvý ročník mal 40 strán, no už niekoľko rokov sa s problémami snažíme nepresiahnuť 400 strán. Súčasťou nášho záujmu sú dejiny Muszynského kraja a dejiny s ním spojených ľudí; bolo im venovaných niekoľko stoviek textov viac ako stovky autorov. Často nahliadneme do susedných obcí v Nowosączskom kraji (Sądecczyzna) a na slovenskom Spiši a Šariši.

Na stránkach „Almanachu“ sa objavujú články odborníkov – historikov, archeológov, biológov či geológov, ale taktiež mnohých ľudí, ktorí sa každodenne živia písaním pri plnení rozličných spoločenských funkcií. Nadšenci histórie po nej pátrajú v Muszynskom kraji a jeho okolí a na našich stránkach sa delia o svoje objavy.

Naše stránky sú otvorené pre rodinné spomienky, dokumenty, fotografie. Ich autori rozprávajú o udalostiach, ktoré sa stali pred rokmi s ich účasťou, alebo na základe zápiskov a dokumentov uchovávaných v rodinných zbierkach rekonštruujú dejiny svojich predkov. Často sú to nové veci, na ktorých ešte nespočinulo oko profesionálneho bádateľa problematiky. Týkajú sa tak staršej histórie Muszyny, ako aj histórie z čias okupácie a vojny.

Vďaka prieskumu miestneho prostredia sa nám podarilo dostať sa k zápiskom a kronikám jednej z predvojnových lemkovských lokalít, ktorá bola súčasťou muszynskej obce. Vďaka starostlivému sledovaniu zberateľských aukcií sa nám podarilo nájsť niekoľko unikátnych dokumentov, ktoré vlastní súkromní zberatelia. Občas natrafíme na zriedkavé fotografie, ako napríklad súbor výnimočných snímok, ktoré predstavovali výstavbu železničnej trate Tarnów – Orlov z roku 1876. Máme obrovský záujem o všetko, čo sa týka historického „Muszynského štátu“ (najmä preto, že v archívoch sa nachádza prekvapivo málo starých dokumentov), o čom

často informujeme komunitu historikov a zberateľov. Vďaka tomu sa nám podarilo objaviť takmer tristoročné biskupské privilégium (Konstanty Szaniawski), ktoré historikom nebolo známe. Toto privilégium bolo vystavené pre jeden z muszynských cechov a je uchovávané v malom farskom múzeu pri Tarnowe (Rzepiennik Strzyżowski).

Publikovaním textov na stránkach „Almanachu Muszyny” a zorganizovaním špeciálnych slávností sme si pripomenuli 725. výročie prvej známej písomnej zmienky o názve Muszyna. Spomínaná prvá písomná zmienka o Muszyne pochádza z dokumentov z 8. a 23. mája 1288 a týka sa vysporiadania medzi Mironiegom a jeho manželkou Bogusławou, dedičkou po kanonikovi a scholastikovi krakovskej katedrály Wysza z Niegowice z rodu Półkozic, a krakovským biskupom Pawłom z Przemankowa. Spomínaným úryvkom dokumentu je „Mussina que iacet sub Ungaria”, čiže „Muszyna ležiaca na hranici s Uhorskom“.

V každej ročenke sa snažíme publikovať články týkajúce sa národnostných menšín, ktoré kedysi žili na tomto území. Na stránkach nášho almanachu sa teda ocitli profesionálne články o Židoch i Lemkoch a rodinné spomienky osôb, ktorých prastarí rodičia boli našimi blízkymi susedmi. Po stopách potomkov muszynských Židov a Lemkov sme sa vybrali do Izraela, do USA, Kanady i na Ukrajinu.

„Almanach Muszyny” je prístupný v elektronickej verzii na internetovej stránke almanachmuszyny.pl. V roku 2016 vyjde bibliografia 25 vydaní ročenky Almanach Muszyny za roky 1991 – 2015.

2. Štipendijný fond Almanachu Muszyny

Štipendijný fond Almanachu Muszyny jestvuje od roku 1999. Za viac ako dvadsať rokov jestvovania štipendijného fondu počet štipendistov presiahol číslo 250. Štipendiá Almanachu Muszyny sú určené tak umelecky alebo vedomostne nadanú mládež, ktorá je taktiež spoločensky aktívna. Do úvahy sa berie taktiež materiálna situácia uchádzača o štipendium.

Štipendiá sú priznávané v piatich kategóriách:

- **Štipendiá za najlepšie zloženú maturitnú skúšku,**
- **Štipendiá pre mládež s výbornými študijnými výsledkami a spoločenskou aktivitou z Lýcea v Muszyne, Powroźniku a Złockom,**
- **Umelecké štipendiá pre nadanú mládež z Hudobnej školy v Krynici,**
- **Štipendiá pre nadanú mládež zo Starej Ľubovne na Slovensku,** udeľované v spolupráci so združením AMOS,
- **Štipendiá (tzv. prekleňovacie štipendiá) pre absolventov Lýcea v Muszyne, ktorí boli prijatí na vysokoškolské štúdium.**

Kapitál Štipendijného fondu Almanachu Muszyny sa skladá z dobrovoľných príspevkov získaných distribúciou ročenky „Almanach Muszyny”, grantov získaných od Nadácie Báthoryho (Fundacja Batorego), v rámci programu „Rovnosť šancí“ a zo štipendijných programov Vzdelávacej nadácie podnikania (Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości). Dotáciami pre štipendijné účely nás podporuje taktiež výrobca minerálnej vody „Muszynianka”.

Štipendistom pomáhame pri plánovaní profesionálnej kariéry. V máji organizujeme každoročné stretnutia štipendistov s osobami z rozličných sektorov spoločenského a hospodárskeho života, ktoré dosiahli úspech v profesionálnej práci. Výnimoční štipendisti sa zúčastňujú na Fóre mladých lídrov, ktoré je sprievodnou akciou každoročného Ekonomického fóra v Krynici.

3. Fórum nowosądeckiej tlače (Forum prasy sądeckiej), ktoré bolo organizované v rokoch 2010-2014 malo charakter každoročného stretnutia redaktorov tlače vydávanej v regióne Sądecczyzny alebo tlače, ktorá sa zaoberala tematikou tohto regiónu. Fórum bolo organizované v Galícijskom mestečku v Oblastnom múzeu v Nowym Sączu, spoločne Združením priateľov Almanachu Muszyny, „Almanachu Muszyny“ a Oblastným múzeom v Nowom Sączu. Vedeckú záštitu nad Fórum má Inštitút žurnalistiky a spoločenskej komunikácie Jagelovskej univerzity v Krakove. Súčasťou programu Fóra sú prednášky a diskusné panely. Internetovú platformu predstavuje internetová stránka www.sądeczanie.net, ktorá publikuje taktiež bibliografiu tlače vydávanej v tomto regióne.

4. Cena Szczęsnego Morawskiego „Sądeczczyna” je čestnou cenou a každoročne je udeľovaná za najlepšiu knihu vydanú v predchádzajúcom roku, ktorá prispela k objavovaniu nových stránok v dejinách regiónu Sądeczczyna. Cenu zriadili v roku 2007 spoločne „Almanach Muszyny”, Poľský historický spolok, odbor v Nowom Sączu, ročenka „Rocznik Sąddecki”, „Almanach Sąddecki” a Oblastné múzeum v Nowom Sączu. Členmi odbornej poroty Ceny sú: Leszek Zakrzewski, predseda Poľského historického spolku, pobočky v Nowom Sączu, Bożena Mściwujewska-Kruk, šéfredaktorka „Almanachu Muszyny” a Robert Ślusarek, riaditeľ Oblastného múzea v Nowom Sączu.

Laureáti Ceny:

- I. ročník, rok 2008: Piotr a Tadeusz Łopatkiewiczovi, Inventár pamiatok okresu Nowy Sącz od Stanisława Tomkowicza,
- II. ročník, rok 2009: Jerzy Leśniak, Škola Chrobrego 1908-2008,
- III. ročník, rok 2010: Jerzy Giza, Katyňský zoznam z Noweho Sącza,
- IV. ročník, rok 2011: Józef Skrabski, Kostoly Grybowa,
- V. ročník, rok 2012: Páter Jan Kudelka, Cirkev v nowosączskom kraji v hodine skúšky 1939-1945,
- VI. ročník, rok 2013: Grzegorz Olszewski, Väzni koncentračného tábora Auschwitz z okresu Nowy Sącz: pamätná kniha.
- VII. ročník, rok 2014: Anna Janota-Strama, Stadnicovci z rodu Szreniawa z Nawojowej: dejiny rodu.
- VIII. ročník, rok 2015: Grzegorz Olszewski, Nowosąddecká zem. Historická monografia miestnej správy. Kolektívne dielo pod vedením Dawida Golika: „Máš synov v lesoch, Poľsko...“, ilegálne odbojové hnutie a spoločenská opozícia v nowosączskom kraji v rokoch 1945-1956.

Pamätnú sošku pripravuje známy nowosączský reštaurátor Józef Stec. Každý rok je to unikátna kompozícia zhotovená z dreva, v ktorej je vložená kamenná platňa s vygravírovaným nápisom pozláteným pravým zlatom: „„SĄDECCZYNA (nowosączský kraj, pozn. prekl.), cena Szczęsnego Morawskiego”.

Ocenené práce a slávnosť odovzdávania cien sú priblížené na stránke www.sadeczanie.net

5. Fotografická súťaž

Od roku 2002 SPAM a Krynický fotografický spolok (Krynickie Towarzystwo Fotograficzne) organizujú každoročnú fotografickú súťaž venovanú zdokumentovaniu architektonických detailov, ktorým hrozí zánik. Témou súťaží boli lokality: Muszyna, Krynica, Żegiestów, Tylicz, ako i Stará Ľubovňa a Bardejov na Slovensku. Okrem toho železničné objekty, mostíky, kladky, komíny, strechy a iné. Každý ročník súťaže je hodnotený odbornou porotou menovanou organizátormi a ocenené práce sú prezentované na jubilejnej výstave v Krynici. . Následne sú výstavy prezentované v iných lokalitách Poľska. Ocenené práce sú taktiež publikované na stránkach „Almanachu Muszyny”. Takto bola zhromaždená hodnotná unikátna fotodokumentácia.

6. Básnická súťaž

V rokoch 2011/2012 sa uskutočnil prvý ročník básnickej súťaže „O popradský veniec Jana Kochanowskeho“, zorganizovaný SPAMom a Literárnym spolkom Cypriana Norwida so sídlom v Nowom Sączu. Programové východiská súťaže spočívajú predovšetkým v objavovaní krásy Muszyny a jej okolia, v objavovaní historického a kultúrneho putovania tohto regiónu. K účasti v porote boli pozvaní: Adam Ziemianin, básnik, ktoré tvorba sa spája s Muszynou (predseda), Józef Baran, krakovský básnik, porotca literárnych súťaží, Witold Kaliński, predseda Literárneho spolku C. Norwida a básnik, ako aj Monika Fabisiak, členka vyššie uvedeného spolku (tajomníčka). V roku 2014/2015 sme zorganizovali druhý ročník súťaže, pričom téma zasielaných prác súvisela s tvorbou Jerzyho Harasymowicza. Ocenené verše boli publikované na stránkach „Almanachu Muszyny”.

7. Harasymowiczova lavička (Ławeczka Harasymowicza) v Muszyne

21. augusta 2014, na 15. výročie smrti básnika Jerzyho Harasymowicza, ktorý preslávil Muszynu ako „Kraj miernosti“, na námestí v Muszyne bola odhalená „Harasymowiczova lavička“. Lavičku zdobí štylizovaný mesiac a citát z veršov básnika: „Vždy, keď sa sem vraciam, sadám si na lavičku s mesiacom...“. Iniciatíva bola realizovaná na podnet Združenia priateľov Almanachu Muszyny a Verejnej knižnice v Muszyne, s podporou starostu Muszyny. Tvorcami lavičky sú obyvatelia Muszyny: Krystyna Tomasiak, výtvarná umelkyňa (projekt), Rafał Wrona, umelecký kováč a Zbigniew Gruczelak, umelecký stolár.

8. Naše výstavy

- „Ide ma uchytiť“ výstava muszynských tvorcov vo Varšave v Dome Polonie na ulici Krakowskie Przedmieście,
- „Architektonický detail Muszynského štátu“ – výstava víťazných fotografií z pravidelných súťaží v Múzeu Zeme PAN (Poľskej akadémie vied) vo Varšave a v Białooprądnickom zámočku v Krakove,
- „Krynica, Muszyna, Żegiestów na historických fotografiách zo zbierky Almanachu Muszyny“ – výstava bola prezentovaná v Múzeu Nikifora v Krynici ako sprievodné podujatie 20. ekonomického fóra, v Krosne v Podkarpatskom múzeu, vo Varšave v Múzeu SGGW a na zámku v Starej Ľubovni,
- „O návšteve, ktorá zamávala Kryniciou“ – vďaka iniciatíve Združenia priateľov Almanachu Muszyny bola 11. augusta 2012, v deň inaugurácie 46. Festivalu Jana Kiepuru v Krynici, vo vile „Patria“ otvorená výstava „O návšteve, ktorá zamávala Kryniciou“, ktorej autorkou je Karolina Grobelska. Výstava bola usporiadaná pri príležitosti 75. výročia svadobnej cesty holandskej následníčky trónu do Poľska. Hostiteľmi počas pobytu princeznej Julianny a princa Bernarda vo vile „Patria“ boli Jan Kiepura a Marta Eggerth, preto vernisáž výstavy sprevádzal koncert „Úchvatné hlasy v magickej Patrii“, počas ktorého boli interpretované hity z ich nezabudnuteľného repertoáru. Výstava bola neskôr prezentovaná v Krakove v Medzinárodnom centre kultúry a vo Varšave v Paláci Staszica.

9. Poľsko-slovenský tenisový turnaj v mestskej časti Zapopradzie

Už dvadsať rokov sa v prvé júlové dni v muszynskej mestskej časti Zapopradzie na krásnych tenisových kurtoch uskutočňuje každoročný poľsko-slovenský tenisový turnaj. Turnaj je otvorený pre všetkých záujemcov.

10. Komorná poľsko-slovenská cyklotúra „Meander Popradu“

Trasa má tvar meandru (slučky) a prebieha územím Poľska i Slovenska, v rozhodujúcej miere pozdĺž rieky Poprad. Štart a cieľ je v Muszyne, časti Zapopradzie. Dĺžka základnej trasy je 42 km s celkovým stúpaním v dĺžke 678 metrov. Trasa cyklotúry so špeciálnymi úsekmi (Trasa Forte) meria 56 km s najvyššie položeným miestom vo výške 711 m.n.m., pričom celková dĺžka stúpania presahuje 1100 m. Organizátormi pretekov sú SPAM a muszynské firmy, ktoré sa významným spôsobom pričínili o propagáciu športu a turistiky - Hans-Sport a BT Vector. Cyklotúra sa vždy uskutočňuje v polovici augusta. Internetová stránka cyklotúry: www.rajd-rowerowy-muszyna.pl

11. Kalendár: Čo, kde, kedy?

Na stránke www.almanachmuszyny.pl je spravovaný kalendár, ktorý obsahuje informácie o nadchádzajúcich kultúrnych, turistických a športových udalostiach v regióne Noweho Sącza a podujatiach organizovaných Združením priateľov Almanachu Muszyny.

12. Spolupráca so Slovenskom

Naším hlavným partnerom je združenie AMOS zo Starej Ľubovne.

V roku 2001 začal program práce Mládežníckych vyšehradských klubov, určený pre mládež z Muszyny, Starej Ľubovne (Slovensko),

Všetina (Česká republika) a Nyíregyházy (Maďarsko). Uskutočnilo sa niekoľko stretnutí v jednotlivých krajinách, mnoho spoločných seminárov a koncertov. Kulmináčnym bodom programu bolo udelenie titulu „Vyšehradský most“ novému hraničnému mostu Muszyna/Čirč. Stalo sa tak v roku 2004 za účasti premiérov Poľska a Slovenska. Program získal podporu Medzinárodného vyšehradského fondu.

Na stránkach „Almanachu Muszyny“ sú každoročne publikované texty týkajúce sa Slovenska vrátane textov slovenských autorov v materinskom jazyku.

Unikátnym javom je cezhraničný poľsko-slovenský štipendijný program, ktorý funguje od roku 2000. Mnohé organizované spoločné koncerty poľskej a slovenskej mládeže sú už tradíciou: v Starej Ľubovni v prvých dňoch decembra pri príležitosti sviatku patróna mesta (sv. Mikuláša) a 1. januára v Muszyne.

Na náš podnet prezident Poľskej republiky Bronisław Komorowski udelil Antonovi Karnišovi, predsedovi Združenia Amos a Gabriele Malastovej, tajomníčke Združenia Amos Rad Gavalierského kríža Poľskej republiky za upevňovanie slovensko-poľskej spolupráce.

13. Spolupráca s Maďarskom

Zúčastňujeme sa na oživovaní tradície obchodnej cesty, ktorá odpradávná spájala Tokaj s Ľubovňou a Muszynou. Špeciálnymi hosťami Stretnutia priateľov Almanachu Muszyny v roku 2014 boli vinári z Tallya v Tokaji, ktorých sme recipročne navštívili aj my. Dúfame, že naše kontakty sa budú naďalej rozvíjať a tradícia vínnej cesty Tokaj – Stará Ľubovňa – Muszyna sa obnoví.

II. NÁČRT DEJÍN MUSZYNY

Prvá písomná zmienka o Muszyne pochádza z roku 1288 a týka sa vysporiadania medzi Mironiegom a jeho manželkou Bogusławou, a krakovským biskupom Pawłom z Przemankowa, vo veci dedičstva po kanonikovi a scholastikovi krakovskej katedrály Wyszovi z Niegowici. Jestvoval tu vtedy malý hrad na hore medzi ústím potokov Szczawnik a Muszynka do Popradu a dedina na jej úpäti. Po vzbure biskupa Jana Muskatu Muszyna prešla do kráľovských rúk. Kráľ Kazimír Veľký v roku 1348 roku založil na „surovom koreni“ Piwnicznú a neskôr taktiež Muszynu a je mu pripisovaná taktiež výstavba murovaného zámku v Muszyne.

V roku 1391 sa kráľ Vladislav Jagiello zriekol práv k Muszyne v prospech krakovského biskupa Jana Radlicu (tzv. muszynský kľúč bol majetkom biskupov do roku 1782). V roku 1474 uhorský nájazd zasiahol územie až po Duklu, Krosno a Pilzno. Zhorelo okolo 200 obcí vrátane Muszyny s jej zámkom.

V 16.storočí sa Muszyna stala hlavným strediskom obchodu v rozrastajúcom sa kľúči. Patrili do neho dve mestá (Muszyna a Tylicz) a 34 obcí. Po požiari zámku v roku 1596 už nebol obnovený – opustený schátral. Jeho úlohu prevzal komplex meštianskej zástavby v južnej časti mesta, so zámočkom starostu, pílou, mlynom a pivovarom.

Strašná epidémia v rokoch 1705–1713 spôsobila pokles počtu obyvateľov mestečka o takmer 1/3. Podobné dôsledky mal hladomor spôsobený neúrodou, najmä v rokoch 1714–1715. O sto rokov neskôr mesto postihla najväčšia kataklizma v jeho dejinách: epidémia cholery a týfu (1847–1849), keď zomrela takmer polovica obyvateľov.

V roku 1770 bola Muszyna okupovaná rakúskou cisárovnou Máriou Teréziou. Okupanti v roku 1782 prevzali muszynské majetky v prospech cisárskej koruny.

V roku 1876 bola dostavaná železničná trať z Tarnowa do Muszyny a ďalej do Uhorska cez Prešov a Košice. Znamenalo to opätovné oživenie Muszyny. V roku 1930 Muszyna získala oficiálny štatút kúpeľného mesta, čím sa začal jej rýchly rozmach. Počas druhej svetovej vojny postihol tragický osud miestnych Židov, ktorí tvorili takmer 25 % populácie. V zime 1940/41 boli vyvezení do geta

v Grybowe; počas jeho likvidácie boli vyvraždení. Počas vojny cez Muszynu prechádzala jedna z kuriérskych trás spájajúcich Varšavu a Krakov s Budapešťou.

Na začiatku socialistickej vlády z okolitých dediniek zmizli Lemkovia, ktorí boli vysídlení (odišli na Ukrajinu alebo, v dôsledku akcie „Visla“, boli presídlení na západ Poľska). Žili na tomto území od obdobia kolonizácie v 15. a 16. storočí. Ich miesto zaujali obyvatelia preľudnených obcí z okolia Noweho Sącza. Našťastie dolinu Popradu nepostihli veľké priemyselné investície. Prevládajúcou formou oddychu v Muszynie sa stali detské a mládežnícke tábory. Funkciu kúpeľov začalo plniť blízke Złockie, kde boli v 70. rokoch postavené mnohé sanatóriá a zrealizovaných niekoľko vrtov minerálnych vôd.

Deväťdesiate roky v rámci systémovej transformácie priniesli nové fenomény a spoločenské i ekonomické iniciatívy v rozvíjajúcej sa Muszynie, taktiež s využitím prostriedkov Európskej únie.

Muszyna sa rozprestiera na juhu Malopoľského vojvodstva, v poľsko-slovenskom pohraničí, v doline rieky Poprad. Má asi 6 tisíc obyvateľov. Do gminy (združenej obce) Muszyna patria blízke obce: Andrzejówka, Dubne, Jastrzębik, Leluchów, Milik, Powroźnik, Szczawnik, Wojkowa, Złockie, Żegiestów. Krásu okolia dotvárajú horské pásma a dolina rieky Poprad, ktorá rozdeľuje Beskid Sądecki na západnú časť – Pásmo Radziejowej (1262 m n. m.) a východnú časť – Pásmo Jaworzyny Krynickiej (1114 m n. m.).

Gmina Muszyna sa nachádza na území chránenej krajinej oblasti „Popradzki Park Krajobrazowy“, ktorá bola vytvorená v roku 1987. Bohatstvom parku sú lesné scenérie a rezervácie, ktoré na jeho území boli zriadené. Územie, na ktorom sa Muszyna nachádza, je bohaté na pramene minerálnych vôd. Sú to vody bohaté na magnézium, vápnik, jód, draslík a železo. Už v druhej polovici 18. storočia sa spomínajú preslávnené minerálne vody na tomto území, no skutočný rozvoj kúpeľného mesta nastal v 30. rokoch 20. storočia. Muszynské sanatóriá ponúkajú procedúry balneoterapie, hydroterapie, kinezioterapie, liečia ochorenia dýchacej sústavy, močového a tráviaceho traktu či pohybového ústrojenstva.

Novou atrakciou Muszyny je komplex bazénov v časti Zapopradzie a vedľa sa nachádzajúci amfiteáter, kde počas „Sviatku minerálnych vôd“ či „Popradskej jesene“ možno stretnúť a vypočuť si hviezdy estrády. V doline Szczawnika, ktorá je spojená s lyžiarskym strediskom Wierchomla, bolo vytvorené výnimočné miesto pre priaznivcov snowboardu a lyží. V Zapopradzí na turistov čakajú Záhrady zmyslov a Rekreačné jazerá a vedľa kostola sv. Jozefa sa rozprestierajú Biblické záhrady, otvorené v júni 2015. Ekonomické fórum sa síce uskutočňuje u susedov v Krynici, ale cez Muszynu vedú trasy bežeckého festivalu, ktorý je organizovaný v jeho rámci. Najstaršou pamiatkou Muszyny sú zrúcaniny obranného hradu, ktorý sa rozprestiera na vrchu Baszta. Cestou od Baszty do centra prechádzame vedľa sídla Regionálneho múzea „Muszynského štátu“, vytvoreného na mieste starého zájazdového hostinca z 18. storočia. Na rínku sa nachádzajú staré kaplnky sv. Floriána a sv. Jána Nepomuckého.

Popri ulici Kościelnej (Kostolnej), ktorá vedie z rínku ku kostolu, sa zachovali domy udržiavané v štýle malomestskej zástavby z 19. storočia. Muszynský chrám sv. Jozefa Ženícha bol postavený na prelome 17. a 18. storočia. Vo vnútri si našu pozornosť zaslúži najmä hlavný oltár so sochou Panny Márie s Dieťaťom, ktorá pochádza približne z roku 1470, a ktorá sa sem dostala z Wawela. Antepediá oltárov zdobia kordovány datované do prvej štvrtiny 18. storočia.

Predstavenstvo Združenia priateľov Almanachu Muszyny: Ryszard Kruk – predseda, Renata Trela – podpredsedníčka, Katarzyna Kucia-Garncarczyk – tajomníčka, Agata Szymańska – pokladníčka, Izabela Cywa (2010–2015), Gabriel Kurczewski (od 2015) – člen.
Revízna komisia: Włodzimierz Matuzik – predseda, Piotr Rutka – podpredseda, Maciej Śliwa (2010–2015), Juliusz Jarończyk, Bartłomiej Bujarski (2010–2014), Katarzyna Kowacz-Przybylska (od 2015), Andrzej Gancarz (od 2015).

Združenie priateľov Almanachu Muszyny (Stowarzyszenie Przyjaciół Almanachu Muszyny) má právny status verejno-prospešnej organizácie a je zapísané v Celoštátnom súdnom registri pod číslom 0000365118. Združenie je členom Malopolskej turistickej organizácie.

„**Almanach Muszyny**“: šéfredaktorka: Bożena Mściwujewska-Kruk, Programová rada: Kazimierz Przyboś (do roku 2015) – predseda, Bartłomiej Bujarski (do roku 2014), Łucja Bukowska, Barbara Chudzińska, Witt Kmietowicz (do roku 2014), Ryszard Kruk, Magdalena Małecka-Myślik, Bożena Mściwujewska-Kruk, Tadeusz Łopatkiewicz, Barbara Rucka, Miroslav Števík, Tadeusz M. Trajdos, Tadeusz Wołowiec. Vydavateľ „Almanachu Muszyny“: Združenie priateľov Almanachu Muszyny. „Almanach Muszyny“ je zapísaný pod číslom A 116 v Registri tlače na Obvodnom súde v Nowom Sączu. Číslo ISSN 1234-6276, adresa redakcie: Willa „Wanda“, ul. Józefa Piłsudskiego 56, 33-370 Muszyna.

Redakcia a autori textov a fotografií nepoberajú honoráre a všetky príjmy s rozširovania „Almanachu Muszyny“ sú určené pre Štipendijný fond Almanachu Muszyny.

Štipendijný fond Almanachu Muszyny: Výbor pre vzdelávacie a vzdelávacio-sociálne štipendiá: Witold Kaliński (Varšava/Wierchomla) – predseda, Małgorzata Przyboś (do 2014; Kraków), Mirosława Hadała (Muszyna) – tajomníčka a členovia: Janina Kumorek (do 2012; Muszyna), Andrzej Tokarczyk (Muszyna), Beata Zacny (Krakov), Anna Rodak (Varšava), Ewa Januszewicz (Varšava), Wojciech Dąbrowski (Varšava), Elżbieta Walewska (Varšava), Barbara Kuca (Muszyna) Výbor pre umelecké štipendiá: Zbigniew Bujarski (Krakov) – predseda, Mariola Cieniawa (Krakov), Mieczysław Smyda (Krynica) – tajomník, Józef Witold Buszek (Nowy Sącz) a Wojciech Dąbrowski (Varšava).

Kontakt na Združenie priateľov Almanachu Muszyny a redakciu „Almanachu Muszyny“: Willa „Wanda“, ul. Józefa Piłsudskiego 56, 33-370 Muszyna, redakcja@almanachmuszyny.pl, internetová stránka: www.almanachmuszyny.pl

Przetłumaczył na język słowacki Dariusz Żuk-Olszewski
Sfinansowano z grantu „Mecenas Małopolski“

